

ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพนักขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ

วันที่ ๒๔ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ณ โรงแรมเบสท์เวสเทิร์น นาดา ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร

ร่วมกับระบบออนไลน์ ผ่าน Zoom Cloud Meeting

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๐๙.๐๐ - ๐๙.๑๕ น. เปิดการประชุม โดย นายแพทย์สรวิชัย บุญสุข รองอธิบดีกรมอนามัย

ประธานกล่าวเปิดการประชุม และกล่าวถึงความสำคัญในการทำงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากร่วมกับภาคีเครือข่ายตามนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในทุกกลุ่มวัย โดยในครั้งนี้เริ่มต้นในกลุ่มวัยทำงาน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ของประเทศ จึงคาดหวังว่าทุกท่านจะร่วมกันดำเนินการให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการประชุม

เวลา ๐๙.๑๕ - ๐๙.๓๐ น. บรรยาย ความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก โดย ทันตแพทย์หญิงว

รางคนา เวชวิธี ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข

ความสำคัญของกลุ่มวัยทำงาน

๑. ประชากรวัยทำงานเป็นกลุ่มที่กว้างมีปริมาณ ๒ ใน ๓ ของประชากรไทย หรือประมาณ ๓๔ ล้านคน
๒. มีความสำคัญต่อการพัฒนาครอบครัวสังคม มีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ
๓. วัยทำงานเป็นกลุ่มที่ต้องดูแลผู้ที่อาศัยการพึ่งพิงและคนในครอบครัว ทั้งวัยสูงอายุ วัยเด็กและผู้พิการ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านสาธารณสุข ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ ๔ ด้าน สำนักทันตสาธารณสุข ได้ดำเนินการตามแผนงานที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกกลุ่มวัย (ด้านสุขภาพ) โครงการที่ ๓ พัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยทำงานมาตรการสำคัญ คือ

- นโยบาย Healthy eating/Active living/Environmental health
- พัฒนาศักยภาพบุคลากร และภาคีเครือข่ายทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ
- มีแผนการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชุมชนและสถานประกอบการ

โดยมีเป้าหมายสุขภาพช่องปากของคนไทย ๘๐ : ๒๐ ประชากรอายุ ๘๐ ปี มีฟันถาวรใช้งาน ๒๐ ซี่ เพิ่มเด็กฟันดี ไม่มีฟันผุลดโรคปริทันต์ในวัยทำงาน เก็บฟันถาวรในผู้สูงอายุ มีพฤติกรรมดูแลช่องปากที่พึงประสงค์ ปราศจากโรคปริทันต์ เก็บรักษาฟันถาวร

สถานการณ์สุขภาพช่องปากวัยทำงาน

จากผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๘ ปีพ.ศ. ๒๕๖๐ พบวัยทำงานอายุ ๓๕-๔๔ ปี มีฟันผุ ร้อยละ ๙๑.๘ ไม่ได้รับการรักษาร้อยละ ๔๓.๓ ค่าเฉลี่ย DMFT ประมาณ ๖.๖ ซี่/คน มีปัญหาเหงือกอักเสบร้อยละ

ละ ๖๒.๔ และมีร่องลึกปริทันต์ร้อยละ ๒๕.๙ วิทยาลัยส่วนใหญ่ไปพบทันตแพทย์เมื่อมีอาการเท่านั้น และร้อยละ ๑๗.๗ ใช้ไหมขัดฟัน/แปรงซอกฟัน

สาเหตุหลักของโรคในช่องปาก คือ ขาดการดูแลช่องปากที่เหมาะสม การเข้าถึงบริการทางทันตกรรมน้อย ขาดความรู้ และขาดการจัดการที่เอื้อต่อประชาชนและบุคลากรสาธารณสุข ประชาชนในชุมชนไม่มีเวลาไปรับบริการ ไม่ทราบสิทธิการรักษา ขาดความรู้การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพ

บทบาทของทันตบุคลากรต่อการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน

- Spotter ชี้เป้า ชี้กลุ่มเป้าหมายจัดลำดับความสำคัญกลุ่มเป้าหมาย
- Monitor เฝ้าระวังสถานะสุขภาพช่องปาก และคุณภาพการจัดบริการ
- Advocator ชักจูง ชวนทำ สร้างกระแสให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญ
- Researcher เก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในระดับพื้นที่
- Teacher & Coacher ให้ข้อเสนอแนะ พัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง

ผลลัพธ์ของการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน การมีสุขภาพช่องปากดี ส่งผลให้วัยทำงานรับประทานอาหารได้ดี มีสมาธิทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พุดคุย พบปะสังสรรค์กับผู้อื่นได้เป็นปกติ ลดภาวะแทรกซ้อนจากโรคในช่องปากในคนที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคระบบทางเดินหายใจ สามารถรักษาฟันถาวรไว้ใช้งานได้ตลอด ช่วงชีวิต เข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๑.๐๐ น. แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการแบบบูรณาการ โดย ทันตแพทย์หญิงนันทมนัส แยมบุตร ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักทันตสาธารณสุข

สุขภาพช่องปากมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การกิน การติดต่อทางสังคม และที่สำคัญคือการทำงาน พบว่า การมีโรคในช่องปาก อาจทำให้เกิดอาการเจ็บปวดจนจำกัดการดำเนินชีวิตตามปกติ กระทบต่อคุณภาพชีวิต และผลผลิตการทำงานในแต่ละปี มีรายงานการศึกษาในปี.ศ. ๒๐๐๙ แสดงให้เห็นว่า ประชากรวัยทำงานทั่วโลก สูญเสียเวลาการทำงานมากกว่า ๑๖๔ ล้านชั่วโมง จากปัญหาสุขภาพช่องปากหรือการเข้ารับบริการทางทันตกรรม จากปัญหาดังกล่าว การมีสุขภาพช่องปากที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพนักงานและเจ้าของกิจการ ดังนี้

ประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน

๑. ลดความเจ็บปวดจากปัญหาโรคในช่องปาก (โรคฟันผุ โรคปริทันต์อักเสบ มะเร็งช่องปาก)
๒. มีสมาธิในการทำงาน ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ต้นทุนเงินเดือนที่ดี มีความมั่นคงในการทำงาน
๓. ลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทางทันตกรรม เช่น ค่ารักษาทางทันตกรรม และค่าเดินทาง

ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ

๑. ลดการลางานของผู้ปฏิบัติงานจากอาการปวดฟัน หรือเจ็บป่วย มีไข้จากการติดเชื้อในช่องปาก
๒. ผลผลิตเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น จากการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน
๓. ลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทางทันตกรรม เช่น สวัสดิการค่ารักษาทางทันตกรรม

กรมควบคุมโรค ได้พัฒนาเกณฑ์การพัฒนาสถานประกอบการปลอดโรค ปลอดภัย ใจเป็นสุข เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานในสถานประกอบการมีสุขภาพดี สำหรับการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก เป็นหนึ่งในเกณฑ์การประเมิน โดยอยู่ในหมวดที่ ๑ (ปลอดโรค) ข้อ ๖ การส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปาก มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

๑. สถานประกอบการต้องสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน เช่น จัดสถานที่แปร่งฟัน มีสื่อที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพช่องปาก งดการจำหน่ายน้ำอัดลม หรือเครื่องดื่มรสหวานหรือลูกอมในสถานที่ทำงาน เป็นต้น
 ๒. สถานประกอบการต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่น บริการตรวจสุขภาพช่องปากให้กับผู้ปฏิบัติงานร่วมกับการตรวจสุขภาพร่างกาย สื่อสารเรื่องสุขภาพช่องปากผ่านทางช่องทางต่าง ๆ
 ๓. ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ารับการตรวจและรักษาทางทันตกรรม อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
- สำนักทันตสาธารณสุข ได้พัฒนารูแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ กิจกรรมประกอบด้วย

๑. **จัดกิจกรรมให้ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปาก** การสื่อสารความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น ประสานทันตบุคลากรร่วมอบรมให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพ มีบอร์ดแจ้งข่าวสารด้านทันตสุขภาพ จัดเสียงตามสาย การติดโปสเตอร์หรือป้ายประกาศ การจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมกิจกรรมด้านช่องปาก
๒. **ให้ความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากผ่านทางระบบออนไลน์** สร้างเครือข่ายการเข้าถึงความรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น ไลน์ (Line) เฟสบุ๊ก (Facebook) ชมรมสุขภาพ โดยสื่อความรู้เข้ามาในรูปแบบของคลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดูแลสุขภาพช่องปากตนเองได้
๓. **จัดกิจกรรมแปร่งฟันหลังอาหารกลางวัน** สนับสนุนการจัดกิจกรรมแปร่งฟันหลังอาหารกลางวันอาจประสานทันตบุคลากร เป็นผู้ฝึกทักษะการแปร่งฟันสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
๔. **จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี** ด้านการบริโภคอาหาร การจำหน่ายอาหารในโรงอาหารหรือร้านค้าสวัสดิการที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพช่องปาก การจัดเรียงอาหารสุขภาพแยกจากอาหารชนิดอื่น จัดน้ำดื่มที่สะอาด และเพียงพอต่อผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการดื่มฟรี ติดป้ายแสดงปริมาณปริมาณน้ำดื่มแต่ละชนิดบริเวณจุดจำหน่ายเครื่องดื่ม งดจำหน่ายลูกอมและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล
๕. **ฝึกประเมินสภาวะช่องปากด้วยตนเอง** ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ารับการตรวจสุขภาพช่องปากอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดย สามารถแบ่งได้ดังนี้

- ประสานสถานบริการภาครัฐในพื้นที่บริการตรวจสุขภาพช่องปากและเข้ารับบริการทางทันตกรรมในสถานบริการ
- ประสานสถานบริการภาครัฐในพื้นที่บริการตรวจสุขภาพช่องปากและเข้ารับบริการทันตกรรมในสถานประกอบการ
- ประสานสถานบริการภาครัฐในพื้นที่บริการตรวจสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการและรับบริการทางทันตกรรมในสถานบริการ

กิจกรรมดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๖

- พื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ในสถานประกอบการที่ส่งรายชื่อเข้าร่วมโครงการ และสถานประกอบการอื่น ๆ ที่มีความต้องการเข้าร่วมเพิ่มเติม
- พื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ทั้งเครือข่ายสถานบริการภาครัฐและเอกชน
- ก่อนเริ่มดำเนินงานบันทึกข้อมูลสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการใน google sheet ให้ครบถ้วน และประเมินรูปแบบการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ (HR เป็นผู้ประเมิน)

เวลา ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. บทบาทของทันตบุคลากรต่อการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ โดย ทันตแพทย์หญิงสุวรรณา สมถวิล ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี

จังหวัดสระบุรี มีการดำเนินโครงการในสถานประกอบการร่วมกับ สสส. มาตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๕๙ - ปัจจุบัน มีสถานประกอบการเข้าร่วมประมาณ ๑๓ แห่ง กลุ่มเป้าหมายเป็นวัยทำงานมากกว่า ๒,๐๐๐ คน

การดำเนินงานในสถานประกอบการ

๑. ประชาสัมพันธ์การสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผ่านโปสเตอร์ให้ความรู้และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ เช่น ฝึกแปรงฟัน
๒. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ ในสัปดาห์วันแรงงาน
๓. ตรวจสุขภาพช่องปากให้พนักงาน วิเคราะห์ปัญหาสุขภาพช่องปาก วางแผนการรักษา พร้อมลงนัดให้ผู้ปฏิบัติงานรับบริการในสถานบริการทันตกรรม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
๔. อบรมให้ความรู้แก่ HR และผู้ปฏิบัติงานที่เป็น health leaders เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก และการป้องกันโรค NCDs

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ลุล่วงหากขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งทันตบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่ายที่สำคัญทำให้งานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในจังหวัดสระบุรี ดำเนินการสำเร็จลุล่วงได้ตลอด ๓ Phase

เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น. แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ ออกแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก และจัดการสภาพแวดล้อมในสถานประกอบการที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี

กลุ่มที่ ๑ การจัดกิจกรรมให้ความรู้ และสื่อสารประชาสัมพันธ์ด้านสุขภาพช่องปาก โดย ทันตแพทย์ภูวิศ ลุยะพันธ์ ทันตแพทย์ปฏิบัติการ สำนักทันตสาธารณสุข สามารถดำเนินงานได้ดังนี้

- จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคในช่องปากที่พบบ่อย การดูแลและทำความสะอาดช่องปากอย่างถูกวิธี การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลช่องปาก ความเชื่อในการรักษาทางทันตกรรมและสิทธิประโยชน์ทางทันตกรรม
- ประชาสัมพันธ์สื่อสารภายในองค์กรหรือหน่วยงาน การเลือกใช้สื่อหรือแอปพลิเคชัน ในการสนับสนุนการให้ความรู้และการดูแลสุขภาพช่องปาก เช่น แอปพลิเคชัน FUN D แอปพลิเคชัน Foodchoice เพลงเฟสบุ๊ก ฟันดีดี และเว็บไซต์ BETTER TEETH THAILAND

กลุ่มที่ ๒ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ โดย ทันตแพทย์หญิง สุวรรณา สมถวิล ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระบุรี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย ๑) ผู้นำของสถานประกอบการ ๒) ผู้นำด้านการส่งเสริม (HR จป) ๓) นโยบายการพัฒนาบุคลากร ๔) การให้ความสำคัญต่อสุขภาพของบุคลากร กิจกรรมดำเนินงาน ประกอบด้วย วิธีการดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักถึงประโยชน์ของการแปรงฟัน ควรมีการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ ที่เอื้อต่อการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน เช่น อ่างล้างน้ำ อุปกรณ์แปรงฟัน และการใช้สื่อที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้มีการแปรงฟันในสถานที่ต่าง ๆ การสร้างความร่วมมือ ในกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และทันตบุคลากร การสร้างแกนนำของผู้ปฏิบัติงานในการดูแลสุขภาพช่องปาก คัดเลือกพนักงานตัวอย่างจากผู้ที่มีสุขภาพช่องปากดี ยกย่องเชิดชู และให้รางวัล

กลุ่มที่ ๓ การจัดสิ่งแวดล้อมด้านการบริโภคอาหาร และทำความสะอาดช่องปาก โดย ทันตแพทย์หญิงนันทมนัส แยมบุตร ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักทันตสาธารณสุข

ด้วยวิถีชีวิตในปัจจุบันคนวัยทำงานมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ บริโภคอาหารที่มีน้ำตาลสูงบริโภคผักผลไม้ไม่เพียงพอ ทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปาก และโรคไม่เรื้อรัง (NCDs) ดังนั้น สถานประกอบการควรมีการจัดสิ่งแวดล้อมในเรื่องการบริโภคอาหาร การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในโรงอาหารหรือร้านค้าสวัสดิการที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพช่องปาก การจัดเรียงอาหารสุขภาพแยกจากอาหารชนิดอื่น ติดป้ายแสดงปริมาณปริมาณน้ำดื่มแต่ละชนิดบริเวณจุดจำหน่ายเครื่องดื่ม งดจำหน่ายลูกอมและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

- หลีกเลี่ยงการปรุงอาหารที่มีรสหวานจัดและเปรี้ยวจัดในโรงอาหาร เนื่องจากอาหารรสหวานจัดจะเพิ่มความเสี่ยงการเกิดโรคฟันผุ อาหารที่มีรสเปรี้ยวจัดจะเพิ่มความเสี่ยงการเกิดฟันสึก
- วางจุดเครื่องปรุงห่างจากจุดจำหน่ายอาหารเพื่อลดโอกาสการเติมน้ำตาลในอาหาร และติดป้ายให้ความรู้ปริมาณน้ำตาลที่เหมาะสมต่อการบริโภคในแต่ละวัน (ไม่เกิน 24 กรัม หรือ 6 ช้อนชา) ที่จุดวางเครื่องปรุงหรือป้ายกระตั้นเตือนไม่ให้เติมน้ำตาลในอาหาร
- จัดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในโรงอาหารหรือร้านค้าสวัสดิการที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพช่องปาก จัดเมนูอาหารและเครื่องดื่มทางเลือกสุขภาพ เช่น ผลไม้สด ขนมไทยหวานน้อย เครื่องดื่มหวานน้อย น้ำสมุนไพร
- สนับสนุนการจำหน่ายหมากฝรั่งที่ไม่มีส่วนผสมของน้ำตาล
- การจำหน่ายขนมและเครื่องดื่มในโรงอาหารหรือร้านค้าสวัสดิการควรมีการจัดเรียงอาหารสุขภาพแยกออกจากอาหารประเภทอื่นและอยู่ในจุดที่เข้าถึงง่าย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเลือกบริโภค
- จัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงานดื่มฟรี
- ควรติดป้ายแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณของน้ำตาลและเครื่องดื่มแต่ละชนิดบริเวณจุดจำหน่ายเครื่องดื่ม
- จัดจำหน่ายลูกอมและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ทั้งในรูปแบบเครื่องดื่มชง เช่น กาแฟ ชานมเย็น ชานมไข่มุก น้ำหวาน หรือเครื่องดื่มในบรรจุภัณฑ์สำเร็จ เช่น น้ำอัดลม ชาเขียว น้ำผลไม้

กลุ่มที่ ๔ การจัดการบริการตรวจสุขภาพช่องปาก โดย ทันตแพทย์หญิงปริญญา มานูจา ทันตแพทย์ชำนาญการ สำนักทันตสาธารณสุข สถานประกอบการควรส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ารับการตรวจสุขภาพช่องปากอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยประสานงานกับสถานบริการของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับบริการทางทันตกรรม สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปฏิบัติงานทราบสิทธิการรักษาและสนับสนุนให้ได้รับบริการทันตกรรมอย่างเหมาะสม

เวลา ๑๔.๓๐ - ๑๕.๓๐ น. บรรยาย “Application Fun D” เครื่องมือสร้างความรอบรู้ และเฝ้าระวังสภาวะช่องปากตนเอง โดย ทันตแพทย์หญิงนันทมนัส แยมบุตร ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักทันตสาธารณสุข

Application Fun D เป็นนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากเพิ่มมากขึ้นและเข้าถึงบริการง่ายขึ้น Application Fun D สามารถดาวน์โหลดได้ทั้งระบบ ios และ Android โดยไม่มีค่าใช้จ่าย หากยังไม่มีเครื่องลงทะเบียนเข้าสู่ระบบจะสามารถใช้งานได้ ๔ ฟังก์ชัน ได้แก่ ๑) ประเมินสุขภาพช่องปาก ๒) ฟีดข่าว ๓) คลังความรู้ ๔) ค้นหาสถานบริการ โดยสามารถลงทะเบียนได้เพียงกดปุ่มเข้าสู่ระบบ และกรอกข้อมูลเพื่อลงทะเบียน ได้แก่ ชื่อ-สกุล E-mail รหัสผ่านที่กำหนดเอง หรือลงทะเบียนผ่าน Facebook หรือ Apple igrณีเป็นระบบ ios หลังจากลงทะเบียนแล้วต้องกดเข้าสู่ระบบอีกครั้ง เมื่อเข้าสู่ระบบหน้าแรกจะสามารถใช้งานได้เพิ่มขึ้น ๒ ฟังก์ชัน ได้แก่ คุยกับหมอฟัน และบันทึกสภาวะช่องปาก

การใช้งานฟังก์ชันต่างๆใน Application Fun D มีดังนี้

บันทึกสภาวะช่องปาก

๑. ปรอทวัตฟันผุ ผู้ใช้งานสามารถประเมินความเสี่ยงการเกิดฟันผุ จากข้อคำถามสำรวจพฤติกรรมและอาการในช่องปากของตนเอง พร้อมให้คำแนะนำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๒. การตรวจช่องปากตนเอง ผู้ใช้งานทราบปัญหาในช่องปากจากการตรวจสุขภาพช่องปากผ่านข้อคำถามที่สามารถตอบได้ด้วยการสังเกตในช่องปาก พร้อมให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว และดูแลช่องปาก

พีดข่าว

ผู้ใช้งานสามารถพูดคุยกับผู้ใช้งานอื่นผ่านโพสต์ในพีดข่าวได้ ซึ่งในส่วนนี้ทันตบุคลากรที่ลงทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถสร้างโพสต์ได้

คลังความรู้

ข้อมูลความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากแก่ผู้ใช้งานผ่าน Infographic และคลิปวิดีโอ

ค้นหาสถานบริการ

ค้นหาโรงพยาบาลหรือคลินิกทันตกรรมที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ใช้งาน โดยมีทั้งเบอร์โทรศัพท์ และพิกัดสถานบริการเชื่อมโยงกับ Google Map เพื่อเข้ารับบริการทันตกรรม

คุยกับหมอฟัน

ผู้ใช้งานสามารถขอรับคำปรึกษาด้านสุขภาพช่องปากจากทันตแพทย์ในพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ และสามารถเลือกคุยกับทันตแพทย์เฉพาะทางที่ตรงกับความต้องการได้

บันทึกสภาวะช่องปาก

ทันตบุคลากรสามารถบันทึกผลการตรวจสุขภาพช่องปาก และการรักษาทางทันตกรรม เพื่อให้ผู้ใช้งานทราบสภาวะช่องปากของตนเอง

สำหรับการใช้งานในส่วนของทันตบุคลากร หรือทันตแพทย์ผู้ลงทะเบียนผู้เชี่ยวชาญ การลงทะเบียนต้องลงทะเบียนผ่านหน้าเว็บไซต์ ซึ่งเป็นระบบ Back Office ของแอปพลิเคชัน เมื่อลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ผู้ดูแลระบบจะเป็นผู้กำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล และสำหรับการลงทะเบียนเข้าสู่ระบบผ่าน Application Fun D ทันตบุคลากรควรใช้ E-mail ในการลงทะเบียน เป็นที่อยู่เดียวกับการลงทะเบียนระบบ Back Office เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลเมื่อการกำหนดสิทธิเรียบร้อยแล้ว ซึ่งฟังก์ชันการใช้งานสำหรับทันตบุคลากรจะมีลักษณะคล้ายกับประชาชนมีข้อแตกต่าง ดังนี้

คุยกับหมอฟัน

ในส่วนของทันตบุคลากร ฟังก์ชันนี้จะมีเพียงกล่องข้อความที่พูดคุยกับประชาชนเท่านั้น โดยในหน้าแชทสามารถเพิ่มรูปภาพ ส่งพิกัดสถานบริการทันตกรรมให้ประชาชนทางแชทได้ สามารถนัดหมายประชาชนเพื่อเข้ารับบริการทันตกรรม และแจ้งเตือนไปที่ประชาชนก่อนถึงเวลานัดหมายได้

บันทึกสภาวะช่องปาก

ในส่วนของทันตบุคลากร เมื่อเข้ามาสู่หน้าบันทึกจะไม่มีรูปฟันเหมือนของประชาชน แต่จะมี QR Code อยู่ที่มุมขวามุมบน เมื่อต้องการบันทึกผลการตรวจ หรือผลการรักษาของประชาชนให้กดที่ QR Code เพื่อเปิดหน้าจอสแกน และให้ประชาชนเปิด QR Code ของตนเองเพื่อให้ทันตแพทย์สแกน เมื่อสแกนแล้วจะปรากฏรูปฟันของประชาชนขึ้นที่หน้าบันทึกของทันตแพทย์ หลังจากนั้นให้บันทึกการตรวจและกذبบันทึก เมื่อบันทึกจะปรากฏรูปฟัน

ที่มีสีแดงในช่องที่มีการตรวจพบปัญหา และหากทำการบันทึกการรักษา เมื่อบันทึกแล้วฟัน จะเปลี่ยนจากสีแดง เป็นสีน้ำเงิน

พีดข่าว

สำหรับทันตบุคลากรสามารถเพิ่มโพสต์ รูปภาพ แสดงความคิดเห็น และแก้ไขโพสต์ได้

ในส่วนของการเข้าถึงข้อมูล ทันตบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ผ่านเว็บไซต์ ระบบ Back Office เมื่อเข้าสู่ระบบ หน้าจอจะปรากฏข้อมูล Dashboard จำนวนผู้ใช้งาน ผู้เชี่ยวชาญ และสถานบริการที่อยู่ในระบบ ทันตบุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆจากแอปพลิเคชัน และนำรายงานข้อมูลออกจากระบบได้ในรูปแบบไฟล์ excel โดยข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ ได้แก่ ๑) พรอหวัดฟันผุ ๒) ผลการตรวจช่องปากตนเอง ๓) บันทึกสภาวะช่องปาก : ผลตรวจ ๔) บันทึกสภาวะช่องปาก : ผลการรักษา ๕) สถานบริการทันตกรรม โดยสามารถเพิ่มสถานบริการทันตกรรมได้ผ่านหน้าเว็บไซต์ ๖) ข้อมูลผู้ใช้งาน ทันตแพทย์ที่ลงทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถเข้าดูผู้ใช้งานในพื้นที่รับผิดชอบได้

สำหรับระบบ Back Office ทางสำนักทันตสาธารณสุขเป็นผู้ดูแลระบบเป็นหลัก และเป็นผู้กำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลของแต่ละพื้นที่

เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. บรรยาย การส่งต่อผู้ป่วยเล็บบุหรี่ ด้วยแนวทาง ๓A โดย ทันตแพทย์หญิงปริญญา มานูจำ ทันตแพทย์ชำนาญการ สำนักทันตสาธารณสุข

แนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยเล็บบุหรี่ กเวยแนวทาง ๓A ประกอบด้วย

๑. Ask การตั้งคำถาม เช่น สูบบุหรี่หรือเปล่าคะ สูบบุหรี่มาก็ปีแล้วคะ สูบวันละกี่มวนคะ สูบบุหรี่มวนแรกหลังตื่นนอนตอนเช้า ประมาณกี่นาทีกะ อยากเลิกสูบไหม
๒. Advise ให้คำแนะนำ เช่น การสูบบุหรี่ทำให้เกิดโรคปริทันต์อักเสบนะคะ ฟันก็จะโยกแล้วการสูบบุหรี่ทำให้แผลถอนฟัน
๓. Assess ประเมินความรุนแรงในการติดบุหรี่ ประเมินความพร้อมในการเลิกบุหรี่ และส่งต่อไปยังคลินิกฟ้าใส คลินิกเล็บบุหรี่ Dentist Hero หลังจากนั้นควรมีการติดตามผลการรักษาอย่างต่อเนื่อง

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. บรรยาย ความสำคัญของพลังแกนนำสุขภาพในสถานประกอบการ โดย นางสาวรุ่งประกาย วิฤทธิ์ชัย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มอาชีวอนามัยแรงงานในระบบ และสื่อสารความเสี่ยง กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค

บทบาทหน้าที่ของแกนนำสุขภาพในสถานประกอบการ

- **เป็นหัวใจ** หรือเป็นคนกลางในการขับเคลื่อนสร้างความสัมพันธ์และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกองค์กร ในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพ
- **เป็นสมอง** คิดและร่วมดำเนินการ คัดกรองวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูลสุขภาพ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมลดความเสี่ยง จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

- **เป็นตา** สอดส่องติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผลเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่
- **เป็นปาก** สรุปรายงานผลต่อผู้บริหารเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

ช่องทางการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ สามารถดำเนินงานผ่านกระทรวงแรงงาน ชมรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาหอการค้าแห่งประเทศไทย

เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. อภิปราย พื้นที่ต้นแบบการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ โดย นางจรรยา เขาหิน ผู้จัดการบริษัท บ้านทองสมสมัย จังหวัดสุโขทัย

ทันตแพทย์หญิงภัทรพร เมฆพัฒน์ ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ สสจ.สุโขทัย

นายบัณฑิต อินต๊ะวิชัย เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน รพ.สต.ท่าชัย จ.สุโขทัย

จากความร่วมมือของรพ.สต.และสสจ.สุโขทัย ในการพยายามดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและสุขภาพช่องปากให้กับสถานประกอบการในจังหวัด รวมถึงบริษัท บ้านทองสมสมัย เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ความสำเร็จของการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๑. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านสุขภาพและสุขภาพช่องปากอย่างสม่ำเสมอ
๒. มีการลงพื้นที่ตรวจสุขภาพและสุขภาพช่องปากให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ
๓. จัดทำระบบนัดรับบริการทันตกรรมที่รพ.สต.ผ่าน QR code เพื่อความสะดวกในการรับบริการ
๔. ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
๕. มีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งด้านสุขภาพ

ในปี ๒๕๖๖ จะมีการขยายพื้นที่ดำเนินงานไปในอำเภอต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นและประสานงานกับหน่วยบริการเอกชนในพื้นที่ให้ช่วยดำเนินการตรวจสุขภาพช่องปากให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่อไป

เวลา ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. บรรยาย แบบประเมินผลการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงานในสถานประกอบการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ โดยทันตแพทย์ภูวิศ ลุยะพันธ์ุ ทันตแพทย์ปฏิบัติการ สำนักทันตสาธารณสุข

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ สำนักทันตสาธารณสุขขอความร่วมมือให้ทันตแพทย์ประสานนักทรัพยากรบุคคล (HR) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน (จป.) หรือบุคคลที่รับผิดชอบดูแลงานด้านสุขภาพในการทำแบบประเมินการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ แบบประเมินประกอบไปด้วยข้อมูลดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป คือ ชื่อสถานประกอบการ จำนวนผู้ปฏิบัติงาน สถานที่ตั้ง และเบอร์โทรศัพท์
๒. การมีนโยบายสุขภาพในสถานประกอบการ

๓. การสนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก
๔. การจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพช่องปากแก่ผู้ปฏิบัติงาน
๕. การจัดสิ่งแวดล้อมด้านการบริโภคอาหาร และทำความสะอาดช่องปาก
๖. การเข้ารับบริการหรือเข้าถึงบริการทันตกรรมของผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

โดยการประเมินมี ๒ รูปแบบ ได้แก่ การประเมินผ่าน google forms หรือผ่านทางกระดาษ และส่งแบบประเมินกลับมาที่สำนักทันตสาธารณสุข กำหนดระยะเวลาการประเมินไว้ ๒ ช่วงดังนี้

- ก่อนทำกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ ตอบข้อมูลกลับภายในวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๕
- หลังทำกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ ตอบข้อมูลกลับภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ เพื่อประเมินผลการดำเนินกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ และสรุปผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ต่อไป

ปิดการประชุม เวลา ๑๔.๓๐ น.

น.ส.เบญญาภา ฐปพุตชา นักวิชาการสาธารณสุข ผู้จัดรายงานการประชุม
นางนนทินี ตั้งเจริญดี หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง ผู้ตรวจรายงานการประชุม